Regionalni sastanak partnerskih opština i Aarhus centara

Uključivanje javnosti u planove lokalnih zajednica za smanjenje rizika od katastrofa

CRNA GORA
Arhus centar Nikšić

Aleksandar Perović, direktor E.P. ,,OZON”

Sarajevo, 22-23 septembar 2016. godine

Projekat
„Smanjenje rizika od katastrofa i sigurnost u OSCE regiji“

UVOD

- Uključivanje javnosti u proces donošenja odluka sem što je zakonska obaveza i Ustavna kategorija, svakako je i potreba i praksa koja se pokazala kao pozitivna i efikasna u svim uređenim društvima.
- Crna Gora kao ekološka država, potpisnica Arhuske konvencije, kroz sve svoje planove i strategije, prepoznaje i ulogu javnosti u procesu njihove pripreme, izrade i kasnije realizaciju.
- Konkretno u slučaju planova za smanjenje rizika od prirodnih katastrofa, prepoznata je važna uloga uključivanja javnosti u fazu ranih konsultacija, tj pripreme nacrta planova.

Organization for Security and Co-operation in Europe

EUROPA INTEGRATION ÄUSSERES
BUNDESMINISTERIUM
REPUBLIK ÖSTERREICH

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

POPLAVE

– Ne hodajte kroz vodu koja se kreće, jer voda dubine 15cm može izazvati pad. Ukoliko morate da prođete kroz vodu - hodajte tamo gdje se voda ne pomjera. Koristite štap da provjerite dubinu vode i čvrstinu tla.
– Ako vozite, ne blokirajte ulice i puteve, kako bi spasilački timovi nesmetano funkcionisali.
– Ne idite poplavljenim ulicama, podvožnjacima ili podzemnim prolazima. Voda može biti dublja i brža nego što izgleda, a nivo vode bi mogao uništiti i vaš automobil.
– U slučaju da vas poplavna voda opkoli, napustite vozilo i, ukoliko je moguće, predite na više tlo.
– Izbjegavajte oblasti koje su poznate po klizištima i odronima.
– Obratite pažnju na uputstva koja su donijele nadležne institucije. One upravljaju i rukovode u vanrednim situacijama i koordiniraju radom spasilačkih timova.

Kako postupati poslije poplava?

– Slušajte izvještaje na vijestima o vodosnabdijevanju, kao i da li je bezbjedno piti vodu.
– Izbjegavajte plavnu vodu - ona može biti zagađena muljem, uljem, benzinom ili fekalnom kanalizacijom. Voda može biti i pod strujnim naponom od podzemnih kablova.
– Izbjegavajte vodu koja je u pokretu.
– Budite pažljivi u oblastima sa kojih se plavna voda povukla, putevi su možda oštećeni i opasni.
– Vratite se u svoje domove samo pošto nadležne službe proglase da je to bezbjedno.
– Nemojte koristiti električne aparate prije provjere.
– Očistite i dezinfikujte sve površine.
– Držite se dalje od zgrada koje su okružene plavnim vodama.
– Budite pažljivi pri ulaženju u zgrade zbog skrivenih oštećenja koja su mogla da nastanu.
– Osposobite oštećene septičke jame i druge kanalizacione sisteme što je ranije moguće - ukoliko su oštećeni, mogu da postanu veliki zdravstveni rizik.
– Očistite i dezinfikujte sve što je pokvašeno. Mulj koji ostaje poslije plavne vode može da sadrži kanalizacione otpatke i hemikalije.
– Ukoliko primijetite uginule životinje, obavijestite nadležnu službu na telefonske brojeve **123** ili **112**

Razvijeno u okviru projekta „Smanjenje rizika od katastrofa i bezbjednost u zemljama članicama OEBS-a" uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori.
Stavovi izneseni u ovoj publikaciji pripadaju isključivo autorima i ne odražavaju nužno i stavove OEBS-a.

OSCE Organization for Security and Co-operation in Europe
EUROPA INTEGRATION ÄUSSERES
BUNDESMINISTERIUM
REPUBLIK ÖSTERREICH
Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Projekat
Smanjenje rizika od katastrofa i sigurnost
u OSCE regiji

Organization for Security and Co-operation in Europe

EUROPA INTEGRATION ÄUSSERES
BUNDESMINISTERIUM
REPUBLIK ÖSTERREICH

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

ZEMLJOTRESI

Šta uraditi nakon zemljotresa ?

Ukoliko se nadete pod ruševinama:

– Ne palite šibicu.
– Ne krećite se.
– Prekrijte usta maramicom ili tkaninom.
– Udarajte o cijev ili zid kako bi spasilački timovi mogli da vas pronađu. Ukoliko imate pištaljku, iskoristite je. Vičite samo ukoliko je to posljednja opcija, jer vikanje može izazvati udisanje opasno velike količine prašine.
– Sačuvajte prisebnost i pokušajte da se orijentišete.
– Ako ste pritisnuti lakšim materijalom, započnite s laganim odstranjivanjem, pri čemu štedite snagu i čuvajte se oštrih predmeta i naknadnog povređivanja.

U ostalim situacijama:

– Budite spremni za dodatne potrese. Ako je objekat oštećen, zbog mogućnosti nastanka jačeg zemljotresa, napustite ga smireno, bez panike i po redu: majke sa djecom, stari, bolesni, osobe s invaliditetom itd.
– Ponesite sa sobom najvažnije stvari.
– Ukoliko se nalazite u oštećenom objektu i osjećate miris gasa ili vidite pokidane kablove, ne palite svijeće i šibice, zbog opasnosti od požara i eksplozija.
– Isključite električnu energiju na glavnoj sklopci, zatvorite plin i vodu na glavnom ventilu.
– Provjerite da li je neko povrijeđen.
– Ne pomjerajte ozbiljno povrijeđene osobe.
– Koristite telefon samo u slučaju nužde kako se telefonske linije ne bi opteretile.
– Ne koristite vozila jer su putevi potrebni spasiocima.
– Izbjegavajte ulazak u kuću/stan, pogotovo ako postoje oštećenja.
– Pijte samo flaširanu vodu.
-Ne ometajte rad spasiocima.
– Pratite uputstva nadležnih organa, i po njima postupajte.
– Ukoliko dođe do pojave požara, pokušajte da ga ugasite i obavijestite lokalnu službu zaštite i spasavanja.
– Ukoliko je potrebno i ukoliko ste u mogućnosti, pridružite se timovima za spasavanje iz ruševina i uključite se u potragu i pružanje pomoći nastradalima pod ruševinama srušenih objekata.

OPŠTINA ULCINJ
KOMUNA E ULQINIT

CRNA GORA
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
DIREKTORAT ZA VANREDNE SITUACIJE

OZON

OSCE Organization for Security and Co-operation in Europe

EUROPA INTEGRATION ÄUSSERES
BUNDESMINISTERIUM
REPUBLIK ÖSTERREICH

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Razvijeno u okviru projekta „Smanjenje rizika od katastrofa i bezbjednost u zemljama članicama OEBS-a" uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori. Stavovi izneseni u ovoj publikaciji pripadaju isključivo autorima i ne odražavaju nužno i stavove OEBS-a.

Projekat
Smanjenje rizika od katastrofa i sigurnost
u OSCE regiji

Organization for Security and Co-operation in Europe

EUROPA INTEGRATION ÄUSSERES BUNDESMINISTERIUM REPUBLIK ÖSTERREICH

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

POŽARI

- okupite se svi na jednom mjestu;
- imajte uz sebe baterijske lampe u slučaju da dođe do prekida snabdijevanja električnom energijom.

Savjet je da se evakuacija sprovede samo u krajnjoj nuždi u prostorima koji nijesu ugroženi požarom i dimom i to prema uputstvima nadležnih službi.

Kada se požar ugasi:
- uđite iz kuće i odmah ugasite preostale tačke požara u blizini i
- obezbijedite dežurstvo dok se sva žarišta potpuno ne ugase, zbog mogućnosti pojave manjih požara u bližini objekta, kao i ponovnog zapaljenja.

Upamtite: Neugašena cigareta najčešći je uzročnik šumskih požara i nikada je ne izbacujte iz vozila u pokretu. Kada ste u prirodi opuške od cigareta uvijek ugasite.

Požari u domaćinstvima

Šta činiti da spriječimo požare?

- Iz podruma, garaža, tavana i slično, uklonite sve uskladištene zapaljive stvari, poput starih časopisa, kutija od farbi, razređivača, kao i starog namještaja, garderobe itd.
- Protivpožarna stepeništa i prolazi nedovoljno čistite i obavezno održavajte prohodnim, jer to vam je najčešće jedini bezbjedni put i način da sačuvate svoj život i život vaše porodice.
- Prekontrolišite vašu vatrogasnu opremu: protivpožarne aparate, crijeva, hidrante i održavajte ih u ispravnom stanju.
- Naučite da pravilno koristite aktivirate protivpožarni aparat i podučite svoje ukućane, jer u slučaju požara nećete imati vremena da pročitate uputstvo za upotrebu na najčešći aparata.
- Naučite djecu da u slučaju požara pozovu Službu zaštite i spašavanja na broj 123 ili Direktorat za vanredne situacije - Operativno – komunikacioni centar – na broj 112.
- Ukoliko primijetite požar ili osjetite miris dima u vašem stanu ili zgradi, pozovite Službu zaštite i spašavanja ili Operativno-komunikacioni centar i nikada nemojte pretpostavljati da je neko to već učinio.
- Neugašeni opušak cigarete nikada nemojte bacati kroz prozor ili sa terase, jer će u većini slučajeva završiti u sobi ili na terasi u nekom od stanova ispod vašeg i izazvati požar.

Od velike je važnosti da poštujete sljedeća pravila:

- na ostavljajte šporet uključen bez nadzora;
- nemojte pušiti cigarete u krevetu;
- redovno provjeravajte elektroinstalacije, grejna tijela i sisteme;
- držite upaljače i šibice dalje od djece;
- nemojte koristiti grejna tijela na gas ili sa otvorenim plamenom (kamina) u prostorijama koje imaju slabu ventilaciju.

Kako se ponašati u slučaju požara?

- Ako u toku noći primijetite požar, a nemate alarm za slučaj opasnosti, izađite na prozor ili u hodnik i vičite: „Požar", kako bi probudili ukućane i komšije.
- Pozovite broj 123 ili 112, dajući konkretne podatke o lokaciji požara, adresu, sprat i broj stana.
- Ukoliko je požar zahvatio samo jednu prostoriju vašeg stana, zatvorite vrata te prostorije i isključite električnu energiju. Pozovite Službu zaštite i spašavanja i evakuišite ukućane, a ako je požar manjeg obima, pokušajte gašenje.
- Ako je požar većeg obima, napustite stan zatvarajući sva vrata za sobom. U suprotnom će se, zbog dotoka svježeg vazduha, požar brzo proširiti na cio stan.
- Prilikom evakuacije važno je da se svi ukućani okupe u istoj prostoriji, jer postoji mogućnost da se djeca iz straha sakriju. Tek kada su svi na broju, krenite ka izlazu.
- Spremite se za susret sa gustim dimom i vrelinom, ako imate vremena, obujte cipele sa debljim donom, obucite kaput i vežite krpe i peškire natopljene vodom preko nosa i usta.
- Nikada ne koristite lift zato što se u toku požara oslobađa gust dim koji sadrži mnoga otrovna isparenja koja brzo ispune okno i kabinu lifta, što prouzrokuje sigurnu smrt od gušenja za svakoga koji se tu nalazi.
- Ukoliko nijeste neposredno ugroženi požarom, najbolje je da ostanete iza zatvorenih vrata svog stana. U slučaju da dim počne da prodire oko vrata, natopite peškire i krpe vodom, stavite ih oko štokova i ispred vrata kako bi spriječili prodor dima u stan. Ako je spoljašnji vazduh čist, izađite na terasu zatvarajući balkonska vrata za sobom i sačekajte da vatrogasci završe gašenje požara, jer ste u svom stanu najbezbjedniji.

Upamtite! Nemojte koristiti vodu:

- da biste ugasili požar na električnim instalacijama i aparatima – možete biti izloženi strujnom udaru;
- da biste ugasili požar izazvan benzinom ili uljem, jer ova supstanca plutaju na površini vode i mogu da izazovu širenje požara.

Važni brojevi:

MUP - Direktorat za vanredne situacije – Operativno – komunikacioni centar – 112
– Evropski broj za pozive u hitnim situacijama 112
Uprave Policije – 122
Opštinske službe zaštite i spašavanje (vatrogasci) – 123
Zavod za hitnu medicinsku pomoć – 124

Razvijeno u okviru projekta „Smanjenje rizika od katastrofa i bezbjednost u zemljama članicama OEBS-a" uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori. Stavovi izneseni u ovoj publikaciji pripadaju isključivo autorima i ne odražavaju nužno i stavove OEBS-a.

OPŠTINA ULCINJ
KOMUNA E ULQINIT

CRNA GORA
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA
DIREKTORAT ZA VANREDNE SITUACIJE

OZON

OSCE Organization for Security and Co-operation in Europe

EUROPA INTEGRATION ÄUSSERES BUNDESMINISTERIUM REPUBLIK ÖSTERREICH

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Projekat
Smanjenje rizika od katastrofa i sigurnost
u OSCE regiji

JAVNA AKCIJA NA PRISTANU, MALOJ PLAŽI

Tokom akcije podijeljeno oko 500 brošura na tri jezika, što je veoma bitan detalj ako znamo da je Ulcinj turističko mjesto.

- Podjela brošura i medijski prostor koji je obezbjeđen u učešćem predsjednika opštine Ulcinj, pripadnika Službe zaštite i spasavanja i naših kolega iz MUP, Direktorata za vanredne situacije, u akciji, nesporno je doprinijelo povećanju interesovanja i javnosti za problematiku ali i je bila i priprema za javne konsultacije u vezi nacrta plana zaštite od poplava.
- Smatramo da smo ovim materijalima, koji će biti podijeljeni i odbornicima lokalnog parlamenta, dali doprinos efikasnijoj i kvalitetnijoj raspravi koja će prethoditi usvajanju plana.
- Kao dodatni doprinos javnoj raspravi planirana je i radionica za predstavnike lokalne uprave, koji će biti zaduženi za prezentaciju i komunikaciju sa građanima, što će biti realizovano u Arhus centru, kako bi i lokalna uprava prepoznala važnost uključivanja i aktivne uloge u procesu izrade plana za poplave i budućih planove za požare i zemljotrese.

EDUKACIJA

- Još jedna veoma važna, možda i najvažnija aktivnost, ako gledamo u budućnost jeste program stručnog usavršavanja nastavnika, Međupredmetni program u oblasti vanrednih situacija, akreditovan od strane Nacionalnog savjeta za obrazovanje.
- Edukacija edukatora je nesporno nešto čime se podiže svijest ne samo učenika, budućih donosilaca odluka, već i menadžmenta škola, tehničkog osoblja, roditelja, cijele zajednice.
- Sjajni tim Direktorata za vanredne situacije i Zavoda za školstvo Crne Gore kroz dvije dvodnevne radionice, unaprijedio je znanje i vještine nastavnika Osnovne škole ,,Maršal Tito" i Gimnazije ,,Bratstvo i jedinstvo".

Organization for Security and Co-operation in Europe

EUROPA INTEGRATION ÄUSSERES
BUNDESMINISTERIUM
REPUBLIK ÖSTERREICH

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Projekat
Smanjenje rizika od katastrofa i sigurnost u OSCE regiji

ZAKLJUČAK

- Da bi se javnost u proces izrade planova uključila na najbolji mogući način, potrebna je i akcija i edukacija, što takođe podrazumijeva komunikacione vještine i poznavanje realizacije javnih kampanja.
- Upravo zato uloga Arhus centara je veoma važna, pa je naša poruka donosiocima odluka na državnom i lokalnom nivou, da koriste kapacitet, mreže i sve druge resusre kojima raspolažu Arhus centri, što je naročito bitno u dijelu informisanja javnosti, ali i eventualnog organizovanog uključivanja građana tokom iznenadnih katastrofa.
- Svi moramo prepoznati i ličnu odgovornost i to bi trebalo biti nešto na čemu ćemo svi zajedno raditi u narednom periodu.

Organization for Security and Co-operation in Europe

EUROPA INTEGRATION ÄUSSERES BUNDESMINISTERIUM REPUBLIK ÖSTERREICH

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Svi smo odgovorni jedni za druge

HVALA NA PAŽNJI